

Till:

Statsrådet Simona Mohamsson

Statsrådet Erik Slottner

Inkludera skolväsendet i Sveriges digitaliseringsstrategi – på professionens villkor

Bakgrund

Sveriges Lärare företräder landets lärare och studie- och yrkesvägledare i alla skolformer. Våra medlemmar bär ansvaret för undervisningens kvalitet, elevernas lärande och skolväsendets demokratiska uppdrag.

Digitaliseringen och den snabba framväxten av artificiell intelligens (AI) påverkar redan i dag undervisning, bedömning och skolutveckling. Nya digitala verktyg kan stödja lärande och tillgänglighet, men de medför också risker för ökad styrning, arbetsbelastning och ojämlikhet mellan skolor.

Sveriges Lärare vill betona vikten av en försiktighetsprincip i hur AI introduceras i utbildningssystemet. Tekniken ska stödja lärarprofessionens arbete, inte styra det. Det är därför viktigt att användningen av AI i undervisningen växer fram dynamiskt och underifrån, snarare än toppstyrt och med dekret.

I rapporten *Lärralidd digitalisering – möjligheter och förbehåll på tröskeln till ett nytt AI-landskap* (Sveriges Lärare, 2024) framhålls att digitaliseringens framgång inte avgörs av tekniken i sig, utan av hur väl den integreras i professionens kunskap, etik och pedagogiska praktik. AI i skolan ska därför betraktas som en pedagogisk och demokratisk fråga, inte enbart som teknologisk.

AI-system förändrar också förutsättningarna för elevers lärande och bedömning. De väcker nya frågor om fusk, upphovsrätt, dataskydd och källkritik, där skolans uppdrag att utveckla elevernas ansvar och förståelse blir allt viktigare. Det kräver fortbildning, tid för reflektion och professionella samtal om hur digitala verktyg påverkar elevernas arbete och lärarnas bedömningsansvar.

Regeringens digitaliseringsstrategi 2025–2030 slår fast att Sverige ska vara ett hållbart digitalt samhälle präglad av kompetens, etik och tillit. Sveriges Lärare välkomnar dessa mål men konstaterar att skolväsendet ännu inte ges den tydlighet och de förutsättningar som krävs för att strategin ska bidra till kvalitet, likvärdighet och professionell autonomi.

Förslag till åtgärder

För att säkerställa en ansvarsfull och professionellt förankrad användning av AI inom ramen för Sveriges digitaliseringsstrategi hemställer Sveriges Lärare att regeringen:

- **Tydliggör skolväsendets roll i digitaliseringsstrategins genomförande och värnar lärarprofessionens självständighet.** Skolväsendet bör omfattas av strategins övergripande mål, men utan nya uppdrag eller särskilda AI-strategier. Regeringen bör säkerställa att det arbete som bedrivs av Skolverket och Skolforskningsinstitutet används som stöd för professionen, inte som styrning av den.
- **Alltid tar som utgångspunkt att det är lärarprofessionen som äger det didaktiska avgörandet om, när och hur AI används i undervisningen.** Lärarnas yrkesetiska ansvar och professionella omdöme ska vara vägledande. AI-verktyg får inte införas genom centrala påbud, projekt eller kommersiella initiativ som åsidosätter professionens roll.
- **Säkerställer en nationell infrastruktur för fortbildning och inomprofessionellt utbyte.** Staten bör skapa långsiktiga förutsättningar för lärares fortbildning inom digitalisering och AI. Fokus ska vara på vetenskaplig grund, etik, källkritik och inomprofessionell dialog, snarare än på snabb teknisk implementering.
- **Stärker forskningens roll i beslutsunderlaget.** Skolforskningsinstitutet och universitetens forskning om digitalisering, bedömning, fuskprevention och lärande bör användas som underlag för professionens utveckling. Forskningen ska ge stöd och vägledning, inte driva förändring på läraryrkets bekostnad.
- **Säkerställer etisk och rättssäker användning av AI i utbildningen.** Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) bör få ett särskilt uppdrag att ge stöd och riktlinjer kring dataskydd, riskbedömning och ansvarsfull användning av AI i undervisning och administration.

Avslutning

AI och digitalisering bidrar redan – och kommer att bidra än mer – till att stärka skolväsendets kunskapsuppdrag och demokratiuppdrag. För att det ska nå sin fulla potential måste användningen ha en stark didaktisk förankring. Det får den om utvecklingen och implementeringen sker på professionens villkor och under professionens ledning. Sveriges Lärare uppmanar regeringen att låta dessa uppdrag vara vägledande i all digitaliseringspolitik och att visa tillit till lärarkårens kunskap och ansvar. Tekniken ska stödja skolan, inte styra den. På samma sätt ska AI vara ett verktyg för lärande, inte ett verktyg för styrning.

Med vänliga hälsningar,

Anna Olskog

Förbundsordförande Sveriges Lärare